

تحلیگران: کریستوف لئونهارت (Christoph Leonhard) و موسکا حقیقت (Musk Haqiqat)

منبع و تاریخ نشر: پولیتیک «2024-07-08».

برگردان: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل».

ظهور داعش شاخه ولایت خراسان در افغانستان به چه معنی است؟

Was der Aufstieg des IS-PK in Afghanistan bedeutet

دولت اسلامی - ولایت خراسان (IS-PK) به عنوان یک جایگزین جهادی بعوض طالبان نامی برای خود دست و پا می کند - و بر یک استراتژی جهانی تکیه می کند که به طور فزاینده ای اروپا را هدف قرار می دهد.

Der Islamische Staat - Provinz Khorasan (IS-PK) profiliert sich als dschihadistische Alternative zu den Taliban – und setzt dabei auf eine globale Strategie, die zunehmend auch Europa ins Visier nimmt.

از زمان بازگشت طالبان به قدرت در افغانستان در سال «2021»، تعادل ژئوپلیتیکی در منطقه تغییر کرده است. اما در حالی که جامعه بین المللی توجه خود را بر طالبان متمرکز

کرده است، تهدید دیگری در زیرزمین (پنهانی) ظاهر شده است: یعنی بنام (دولت اسلامی استان خراسان) داعش شاخه ولایت خراسان (IS-PK) در سال «2015» در بحبوحه بی ثباتی سیاسی در افغانستان و پاکستان تأسیس شد و اکنون در تلاش برای ایجاد خلافت است. با قدرت روزافزون و اتصال جهانی آن، اکنون این نهاد تهدیدی جدی است که تا اروپا گسترش می‌یابد. قابل تذکر است که از زمان حمله بزرگ این نهاد یا تحرک در مسکو در مارس «2024»، نگرانی‌ها در مورد حملات در اینجا یعنی در آلمان نیز افزایش یافته است، به ویژه در زمان رویدادهای ورزشی بین‌المللی بزرگ مانند مسابقات قهرمانی فوتبال اروپا و بازی‌های المپیک.

داعش شاخه ولایت خراسان IS-PK «در اوایل سال 2015 بعنوان گسترش منطقه‌ای دولت اسلامی (IS) ظهور کرد. تأسیس آن در شرایط بی‌ثباتی سیاسی در افغانستان و پاکستان و تضعیف طالبان صورت گرفت. در آن زمان، دولت افغانستان با گروه‌های مسلح مختلف، به ویژه طالبان، که از زمان سقوط نیروهای اشغالگر آمریکا در سال 2001 در حال تمرین شورش بودند، می‌جنگید. پاکستان همچنین چالش‌های امنیتی قابل توجهی را به ویژه در مناطق قبیلہ‌ای در امتداد مرز افغانستان تجربه کرد. این مناطق که به عنوان مناطق قبیلہ‌ای تحت مدیریت فدرال (FATA) شناخته می‌شوند، مدت‌هاست که توسط گروه‌های مختلف شبه‌نظامی کنترل می‌شود. دست‌نیافتنی جغرافیایی و فرهنگ ریشه‌دار قبیلہ‌ای آنها عملیات پلیس و در نتیجه کنترل دولتی را دشوار می‌کند. به همین دلیل، این مناطق اغلب به عنوان پناهگاه امن برای افراط‌گرایان بوده است که از آنها برای انجام حملات برون‌مرزی در پاکستان و افغانستان استفاده کرده‌اند.

گروه‌های افراطی شامل تحریک طالبان پاکستان (TTP)، القاعده و جنبش اسلامی ازبکستان بودند. با این حال، به دلیل تعداد زیادی عملیات ضد تروریستی و همچنین به دلیل درگیری‌های داخلی، این گروه‌ها به طور فزاینده‌ای نفوذ خود را از دست دادند. تضعیف آنها باعث شد که بسیاری از جنگجویان و فرماندهان آنها به دنبال فرصت‌های جدید باشند. به همین دلیل، IS-PK قوی‌تر شد، آنها این را در گروه رادیکال جدید یا فتنه نمونه‌ای از موفقیت شاخه داعش در استخدام خارج از این گروه‌ها در سال 2015 زمانی که **گلمرود چالیموف**، رهبر سابق یک واحد نخبه تاجیکستان به آن پیوست، آشکار شد. او در یک ویدئوی تبلیغاتی داعش، دلیل آن را «سیاست ضد اسلامی» دولتش عنوان کرد.

استفاده داعش شاخه ولایت خراسان از نام خراسان چندین هدف را دنبال می‌کند

نام شاخه داعش به منطقه تاریخی خراسان اطلاق می شود که به دلیل نقش مهمی که در تاریخ اولیه اسلام دارد، شناخته شده است. واژه خراسان از فارسی گرفته شده و به معنای سرزمین طلوع خورشید است که نشان دهنده موقعیت شرقی این منطقه است. خراسان نیز در وحی اسلامی معنای خاصی دارد. روایات مختلف حاکی از آن است که لشکری از خراسان پدیدار خواهد شد که با پرچم های سیاه جهان اسلام را فتح خواهد کرد - این همان چیزی است که **عباسیان** در قرن هشتم هنگام جنگ با **امویان** به آن اشاره می کردند.

بنابراین استفاده از نام خراسان توسط IS-PK چندین هدف را دنبال می کند: **اول**، مشروعیت تاریخی، زیرا این گروه با اشاره به منطقه مهمی از تاریخ اسلام، سعی در القای تداوم تاریخی دارد. **ثانیاً** بسیج دینی به عنوان پیوند با **نبوت آخر الزماتی** برای جذب شیفتگان دینی است. **ثالثاً**، ادعای منطقه ای، همانطور که نام آن بر جاه طلبی برای اعمال نفوذ در یک منطقه مهم استراتژیک تأکید می کند.

خراسان به عنوان منطقه ای مهم تاریخی، بخش هایی از ایران امروزی، افغانستان، ترکمنستان و ازبکستان را در بر می گیرد. گستره جغرافیایی این منطقه از دشت های حاصلخیز و دره های رودخانه ای تا مناظر کوهستانی و بیابانی را در بر می گیرد. در قرن هفتم و هشتم، خراسان در اثر گسترش اسلام، عمیقاً تحت تأثیر اسلام قرار گرفت. در دوره **عباسیان** (750-1258)، خراسان مرکز تجاری مهمی در مسیر جاده ابریشم بود. مراکز مهمی مانند نیشابور، مرو، هرات و بلخ به عنوان مراکز مرکزی تبادل فرهنگی و اقتصادی عمل می کردند. شخصیت های مهمی چون فارابی، ابن سینا، بیرونی و ابوالقاسم فردوسی از این منطقه آمدند. بنا بر این خراسان نه فقط که یک بازی و نقشی تعیین کننده را در گسترش اسلام انجام داد، بلکه در توسعه علم، ادبیات، شعر و علم اسلامی نیز نقشی را بازی کرد.

با این حال، دلایل پیوستن مردم به IS-PK را نمی توان تنها با جذابیت نام آن توضیح داد. بلکه تعامل پیچیده ای از عوامل ایدئولوژیک، سیاسی، اجتماعی، مذهبی و اقتصادی است. توانایی آن نه تنها در انطباق روایات مذهبی، بلکه در ارائه ساختارهای اجتماعی، ایجاد انگیزه های اقتصادی و بهره برداری از نارضایتی سیاسی، داعش-PK را برای برخی از مردم به ظاهر گزینه جذاب تری نسبت به مثل و رویه طالبان میکند.

جنگ برای قلمرو و یا گسترش جغرافیا اغلب بی رحمانه است و هر دو طرف متحمل خسارات قابل توجهی می شوند

رابطه بین داعش و طالبان همواره با تنش همراه بوده است، حتی اگر هر دو گروه در یک منطقه فعالیت می کنند و هدف مشابهی را دنبال می کنند. تفاوت اصلی در اینجا این است که طالبان بر ایجاد یک امارت اسلامی در داخل مرزهای افغانستان متمرکز هستند. در مقابل، IS-PK یک دستور کار جهانی تر را دنبال می کند و به سمت هدف سازمان

مادر خود IS برای ایجاد یک خلافت فراملی جهت گیری می کند. بر این اساس، رهبری داعش فقط استان خراسان را به عنوان یک واحد اداری تا بعه می بیند.

رقابت بین داعش و طالبان در اختلافات ارضی خود را نشان می دهد. هر دو گروه برای کنترل مناطق مهم استراتژیک در افغانستان و پاکستان با یکدیگر رقابت می کنند. جنگ برای قلمرو اغلب بی رحمانه است و هر دو طرف متحمل خسارات قابل توجهی می شوند. IS-PK در گذشته چندین تلاش برای استقرار خود در مناطق افغانستان به طور سنتی تحت کنترل طالبان انجام داده است، از جمله استان شرقی ننگرهار و ولایت همجوار کنر، به ویژه در مناطق قبایلی در امتداد خط دیورند.

تنش ها با کشته شدن **عبدالروف خادم**، فرمانده سابق طالبان که به داعش پیوسته بود، در فوریه 2015 تشدید شد. **خادم** نقش اصلی را در داعش ایفا کرده بود و جدایی او تهدید بزرگی برای طالبان بود، به هر حال او والی آنها در ولایت کنر بود. کشته شدن او در یک حمله هوایی آمریکا، که بر اساس اطلاعات طالبان بود، منجر به تشدید خشونت بین این دو گروه شد. از زمان توافقنامه دروچه مبنی بر خروج نیروهای اشغالگر آمریکا از افغانستان که توسط طالبان و ایالات متحده آمریکا در فوریه 2020 در قطر امضا شد، داعش - شاخه ولایت خراسان. نیز طالبان را به عنوان "خائن" تلقی کرده است که این رقابت را تشدید کرده است.

رقابت برای جذب فالوورهای «هواخواهان و یا دنباله روانان» جدید عامل مهم دیگری است. در حالی که IS-PK از شبکه جهانی و حضور قوی خود در رسانه های اجتماعی برای ایجاد یک پایگاه گسترده برای جذب نیرو استفاده می کند، طالبان به شبکه های محلی سنتی و حمایت آنها متکی هستند. این رقابت وحشیانه درگیری های آنها را افزایش می دهد که در نهایت باعث بی ثباتی بیشتر وضعیت امنیتی در افغانستان و منطقه اطراف می شود و تأثیر قابل توجهی بر جمعیت غیرنظامی دارد. IS-PK به ویژه ثابت کرده است که یک بازیگر بسیار وحشی است که می توان آن را به ایدئولوژی و استراتژی داعش نسبت داد.

داعش شاخه ولایت خراسان تبلیغات را از طریق بنیاد رسانه ای العظیم افزایش و متنوع کرده است

به گزارش مجله **دابق**، داعش اسلام را «**دین شمشیر**» تعبیر می کند، به طوری که جها د در قلب ایدئولوژی آن قرار دارد. بر این اساس، او جنگ نابودی را علیه هر چیزی که به نظر او اسلامی نیست، که به اعتقاد او توسط قرآن مشروعیت داده شده است، به راه می اندازد. شاخه آن، IS-PK، با استفاده از استراتژی تروریستی وحشیانه ای که سازمان سلف داعش، القاعده قبلاً در عراق استفاده می کرد، از همین روش پیروی می کند. این بر اساس مانیفست "اداره ظلم" نوشته شده توسط مبلغ جهادگر مصری **حسن خلیل الحکیم** در سال 2004 است.

داعش مسئولیت یک حمله تروریستی را برای اولین بار در سال تاسیس خود به عهده گرفت: آنهم در جلال آباد افغانستان در 18 آوریل 2015، که یک جنگجوی داعشی در مقابل با نکی واقع در شهر جلال آباد با نکی که توسط آن حقوق ماهانه مامورین و کارمندان دولتی پرداخت می شد، حمله انتحاری انجام داد. که در بیرون توسط این حمله «35» نفر کشته و بیش از 100 نفر مجروح شدند که حال برخی از آنها وخیم گزارش داد شد. با هجوم سربازان ویا جنگجویان باتجربه داعش از صحنه های جنگ از دست رفته شان در عراق و سوریه، توانستند که این داعشی ها طی مدت سه سال آینده، به خصوص در افغانستان، و به ویژه در استان کنر، گسترش یابند که گسترش یافت. آموزه های دیوبندی، که تفسیری سختگیرانه از اسلام دارند، در تعداد زیادی از مساجد محلی و مدارس قرآنی ارائه شده است. در سال 2018، شاخه ای ولایت خراسان (IS-PK) در لست فهرست جهانی تروریسم به عنوان یکی از چهار سازمان تروریستی مرگبار در جهان ثبت شد.

از سال (2021)، سالی که نیروهای امنیتی بین المللی از افغانستان خارج شدند، تعداد حملات داعش شاخه ولایت خراسان همچنان افزایش یافت. پس از آن که در 26 اگست 2021 در فرودگاه کابل در جریان خروج عجلانه نیروهای **نا تو** که منجر به کشته شدن بیش از «200» نفر شد، یک حمله انتحاری انجام داد، مسئولیت بیش از «350» حمله را تنها در سال 2022 به عهده گرفت، بنابراین در تقریباً هر روز یک حمله را بیان می کند. علاوه بر این، داعش شاخه ولایت خراسان در آن سال به حملات بیشتری اش در هند، تاجیکستان و ازبکستان پرداخت.

داعش شاخه ولایت خراسان پس از تمرکز عمده عملیات خود که در جنوب و آسیای مرکزی تا سال 2022 انجام داد، اخیراً حملات اش را به طور فزاینده ای به سمت غرب گسترش داد. به همین منظور، او تبلیغات را از طریق بنیاد رسانه ای العظیم خود افزایش و تنوع داد، به طوری که دیگر پیام های خود را نه تنها به زبان های عربی، دری و پشتو منتشر می کرد، بلکه اکنون به زبان های هندی، مالزیایی، تاجیکی، ترکی، اردو، ازبکی و بسیاری از زبان های دیگر این استراتژی باعث شده است که فعالیت های آن اخیراً نه تنها از نظر فراوانی، بلکه از نظر کیفیت و مقیاس نیز افزایش یافته است.

ابتدا، پیروان او بیش از دوازده زائر شیعه را در دو حمله در «26 اکتبر 2022 و 13 اوت 2023» در حرم شاه چراغ در شیراز کشتند. سپس در 3 ژانویه 2024، شبه نظامیان داعش در کرمان، ایران، در مراسم یادبود سردار قدس قاسم سلیمانی حمله مضاعفی انجام دادند و نزدیک به 100 نفر را کشتند. این مرگبارترین حمله تروریستی در ایران در چند دهه اخیر بود. در 28 ژانویه 2024، دو تن از سربازان وی وارد کلیسای کاتولیک سانتا ماریا در استانبول شدند، به نمازگزاران شلیک کردند و یکی از آنها را کشتند.

مرگبارترین حمله در روسیه از زمان محاصره مدرسه بسلان توسط جهادگران چچن در سال «2004».

در 22 مارس 2024، چهار جنگجوی IS-PK به کنسرت گروه **راک پیک نیک** در تالار شهر **کروکوس** در **کراسنوغورسک**، روسیه، در حومه شمالی مسکو حمله کردند. آنها تقریباً «150» نفر را کشتند و بیش از (500) نفر را مجروح کردند. این اقدام توجه بین المللی زیادی را برانگیخت، به ویژه به این دلیل که روسیه از زمان شروع جنگ اوکراین در فوریه 2022 اقدامات احتیاطی امنیتی خود را تشدید کرده بود. داعش چند ساعت بعد از طریق کانال تلگرامی خبرگزاری اعماق مسئولیت این جنایت را بر عهده گرفت. این مرگبارترین حمله در روسیه از زمان محاصره مدرسه **بسلان** توسط جهادگران چچن در سال 2004 بود.

در اروپا، **یوروپل** شش حمله تروریستی را در طول سال 2022 ثبت کرده است و از اکتبر سال گذشته تاکنون بیش از 12 حمله انجام شده است که بسیاری از آنها در ارتباط با شاخه داعش هستند. حوادث مرتبط با امنیت اخیراً در آلمان نیز افزایش یافته است: تنها از سال گذشته، نیروهای امنیتی بیش از ده ها نفر از حامیان داعش را از جمله شهروندان افغان، قرقیز، تاجیک و ترکمن دستگیر کرده اند. آنها به جرایم جنایی جدی مانند عضویت در یک سازمان تروریستی، تدارک یک عمل خشونت آمیز جدی که دولت را به خطر می اندازد یا نقض قانون سلاح متهم هستند. همه مظنونان با داعش در افغانستان در تماس بودند. از جمله، حملات تروریستی در بازار کریسمس در لورکوزن و کلیسای جامع **کلن** در دسامبر 2023، در پارلمان در **استکهلم** در ماه مارس و در کلیسای جامع سنت **استفان** در وین در آوریل 2024 برنامه ریزی شد.

با توجه به شدت و فراوانی حوادث، اداره فدرال برای حفاظت از قانون اساسی در حال حاضر "خطر حاد" را از طرح های حمله جهادی می بیند. به گفته دفتر فدرال حفاظت از قانون اساسی **توماس هالدن وانگ**، این خطر از سال 2023 به "کیفیت جدیدی" رسیده است. اداره پلیس جنایی فدرال در حال حاضر حدود «500» جهادگر را به اصطلاح تهدید طبقه بندی می کند: حدود (100) نفر از آنها زندانی هستند، حدود 200 نفر در خارج از کشور هستند، بقیه گمان می رود که در آلمان آزاد باشند، از جمله حدود 50 حامی داعش که به داخل خاک رفته اند. قایم شدن.

دلیل افزایش اخیر پتانسیل خشونت، نه تنها هجوم جهادگران از خارج، بلکه بسیج قوی در صحنه است. اداره فدرال (2023) برای حفاظت از قانون اساسی تأکید می کند که "وضعیت تهدید تحت تاثیر تشدید خشونت در خاورمیانه" و "پتانسیل احساساتی سازی" مرتبط با تبلیغات است. برای مثال، IS-PK با مجله خود **Voice Khorasan** که بر اساس مجله داعش **دابق** ساخته شده است، به عنوان رادیکال ترین آنها برجسته است.

به عنوان یک شاخه ایالتی محلی، تابع پروژه خلافت جهانی داعش است، اما از خودمختاری نسبتاً بالایی برخوردار است

اوی یعنی این شاخه اخیراً در آن خواهان حمله به مسابقات قهرمانی فوتبال اروپا شد: یک پوستر تبلیغاتی یک سرباز یا یک جنگجوی داعش را در **استتار** در یک استادیوم فوتبال نشان می‌دهد، یعنی این جنگجو را در حال و وضعیتی که پشتش را برگردانده و تفنگی در دست راستش گرفته است. بالای سرش این سوال آغشته به خون است: "کجا می خواهی بروی؟" و زیر آن در رابطه با سه هدف حمله بر برلین، مونیخ و دورتموند، پاسخ: "پس گل آخر را بزن." خطر حملات در مسابقات قهرمانی اروپا واقعی است دستگیری یکی از حامیان IS-PK که به عنوان نگهبان که سعی و تلاش بخاطر نفوذ به ورزشگاه قهرمانی اروپا داشت.

محافظت از بازدید کنندگان و یا تماشاچیان از مسابقات قهرمانی فوتبال اروپا در برابر حملات، چالش بزرگی برای نیروهای امنیتی است: از اینکه نه تنها حدود سه میلیون هوادار فوتبال از مسابقات بازدید می کنند، بلکه تا 15 میلیون نفر دیگر که از مناطق دیگر از جمله هواداران و یا تماشاگران عمومی از بازی فوتبال هستند اینها که اینها به عنوان "اهداف نرم" به طور قابل توجهی در برابر حملات آسیب پذیرتر هستند زیرا که در مورد آنها نه تنها که بررسی های کمتری انجام میشود، بلکه صلاحیت های کمتری نیز از ارائه دهندگان خدمات امنیتی مورد نیاز است. همانطور که تلاش برای ترور توسط یک جهادگرای افراطی در ماه مه 2024 نشان داد، عوامل منفرد تهدید خاصی برای وضعیت امنیتی هستند. او در مراسمی که توسط جنبش ضد اسلامی Pax Europa در **مانهایم** سازماندهی شده بود، یک افسر پلیس را کشت و شش نفر از شرکت کنندگان را زخمی کرد.

این وضعیت مخاطره آمیز وزارت کشور آلمان را بر آن داشته است تا با فرانسه همکاری امنیتی مشترک داشته باشد. علاوه بر این، «600» کارشناس امنیتی و (350) پلیس از سراسر اروپا وضعیت امنیتی را در مرکز همکاری پلیس بین المللی در **نویس** (Neuss) زیر نظر دارند. تا به امروز، به نظر می رسد مفهوم امنیتی نزدیک کار می کند: حداقل خشونت اولیه، مانند بازی پرخطر صربستان و انگلیس در 15 ژوئن 2024 در مرکز شهر **گلزنکرشن**، به سرعت پایان یافت.

در سال های اخیر، IS-PK موفق شده است به خطرناک ترین سازمان تروریستی در سطح بین المللی تبدیل شود. به عنوان یک شاخه استانی محلی، تابع پروژه خلافت جهانی داعش است، اما از خودمختاری نسبتاً بالایی برخوردار است - اگرچه این تنها شاخه داعش است که مستقیماً توسط داعش در سوریه و عراق راه اندازی شده است و هنوز هم از آن حمایت مالی می شود. تا امروز. در حالی که دیگر شاخه های داعش در آفریقا و آسیا در حال حاضر بیشتر بر گسترش قلمروهای خود با توجه به مفهوم "موجود و گسترش" داعش متمرکز شده اند، IS-PK از سال 2022 بر حملات خارج از کشور تمرکز کرده است. این استراتژی همچنین مبتنی بر وضعیت بحرانی کنونی در منطقه مبدأ وی است،

جایی که وی به دلیل جنگ با طالبان تنها چند مکان برای عقب نشینی دارد. به همین دلیل، می‌توان انتظار داشت که IS-PK در آینده نزدیک به استراتژی تروریستی بین‌المللی خود ادامه دهد. شاخه داعش نه تنها خطرات امنیتی برای مسابقات قهرمانی فوتبال اروپا در آلمان ایجاد می‌کند، بلکه در بازی‌های المپیک آتی فرانسه نیز همچنان نگران اروپا خواهد بود.

سطور چند در مورد تحلیگران :

کریستوف لئونهارت، رئیس Occident-Orient، تحلیلگر در Middle East Minds و همکار در مرکز خاورمیانه و نظم جهانی است. پس از تحصیل در برلین و بیروت، دکترای خود را در زمینه گروه‌های شبه‌نظامی در جنگ سوریه در دانشگاه بوندزور مونیخ گذراند. او نویسنده کتاب «مذهب و خشونت در سوریه» است. مشروعیت‌سازی و بسیج تحت سلسله‌اسد (1970-

2020)».

کریستوف لئونهارت

مسکا حقیقت دانشجوی دکترا در گروه زبان و فرهنگ جهان اسلام در دانشگاه کلن است. او یکی از ویراستاران "چشم‌انداز جنسیتی در افغانستان (اسلام و جنسیت)" است و فرهنگ لغت‌های یادگیری را برای یادگیری زبان پشتو منتشر کرده است.

مسکا حقیقت

----- **با تقدیم احترامات «2024-07-10»**